

Türkçüliđiñ millet derejesi ýa-da başga tüýsli türk dünyäsi

Category: Edebi makalalar, Kitapcy

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Türkçüliđiñ millet derejesi ýa-da başga tüýsli türk dünyäsi

TÜRKÇÜLÜĞÜN MİLLET BOYUTU VEYA BİR BAŞKA TÜRK DÜNYASI

Sovyetler Birliği dağılmadan önce, Türkiye’de çok az kişinin bildiği ve sınırlarımızın ötesinde soydaşlarımızın olduğu gerçeği uzun süre bizlerden saklanmaya çalışılmıştı. Hatta; bir zamanlar “Türkiye, sadece Türklerden ibaret değildir” diyenlere Irkçı/Turancı diye eziyetler edildi. Dünyanın hiçbir ülkesinde milletin ekseriyetinin yaptığı milliyetçilik suç değil iken, Türkiye’de bunlara kötü gözle bakıldı. Onlar Türk milletinin geleceğinin Türk birliğine bağlı olduğunu haykırırlarken, hala günümüzde devam ettiği üzere başka kapılarda çare arayanlar oldu. Ama Türkçülerin/Turancıların dedikleri hep gerçekleşti ve gerçekleşecek. İyi ki Türkçüler var. Geçmişte vardılar, şimdi de varlar. Türk milletinin ve Türkiye Cumhuriyeti’nin teminatı olan Türkçüler olduğu müddetçe bu millet ve devlet ebediyyen yaşayacak. Onlar, en sıkıntılı ve umulmadık anlarda her külden, her kıvılcımdan yükselen alevler gibi parlayacaklar.

1990’lı yıllarda Sovyet/Rusya imparatorluğunun parçalanmasından sonra yeni yeni Türk Cumhuriyetleri ortaya çıktı. Hakiki manada tam bağımsızlıklarını kazanamamaları da, onlar birer Türk ülkesi. Bunlar cumhuriyetlerini ilan ettiklerinde, Türk dünyasına at gözlüğüyle bakanlar birden/bire Turancı oldular. “Turan, ütopya” yani “hayal” diyenler, “Adriyatik’ten Çin Denizi’ne kadar” söylemleriyle nutuklar attılar. Bu efendiler daha evvel nerelerdeydi bilinmez? Bütün Türkçüler ve dünya Sovyetlerin dağılacağını haykırırken bunlar ne yaptılar? Büyük Atatürk ve Atsız Beg

onlarca yıl önce Sovyet/Rusya'nın parçalanacağını bildirmedi mi? Atatürk'ü unutturdular, onun büyük bir Türk milliyetçisi olduğunu bir kenara atarak, yeni vasıflar yakıştırdılar. Atsız Beg'i hapishanelere tıkıp ırkçı, bölücü demediler mi? Şimdi utanmadan herkes, Alparslan Türkeş haklıymış, diyor. Rahmetli Ziya Gökalp, onlardan da çok evvel ne güzel söylemişti: "Vatan ne Türkiye'dir Türklere, ne Türkistan. Vatan büyük ve müebbed bir ülkedir Turan".

Küçük adamlar küçük, büyük şahsiyetler büyük düşünürler. Turan elbet gerçekleşecek; şu veya bu şekilde. Kimse Türk'ün yükselişinin önünde duramayacak. Bir çığ gibi, bir tufan gibi yeniden büyüyeceğiz. Bu millet sıkıştırıldığı kabukları mutlaka kıracak. Şu an bizi korkuttukları şekliyle, asla Türkiye'yi böldürmeyeceğiz.

Bugün dünyanın dört/bir yanında Türkler vardır. Nerelerde olduğunu, nasıl yaşadıklarını neredeyse herkes biliyor. Başkentleri şurası, nüfusları bu demenin boşuna laf kalabalığı olacağını düşündüğümüzden, farklı şeyler anlatmanın yararına inanıyoruz.

Yıl 1992. Sovyetlerin dağılmasından hemen sonra, Türkiye/Türk Cumhuriyetleri ilişkilerinde aracı ve düzenleyici olmak amacıyla, o zamanın hükümeti tarafından TİKA (Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi) diye bir kuruluş meydana getirildi. Türk dünyasının işleriyle ilgilenecek bu müessesenin teşekkülü esnasında kültürel ve sosyal meselelerin planlanması için tarafımıza da üniversite kanalıyla bir teklif yapılmıştı ve şu anda bu devlet kurumunun ciddi olarak yürüttüğü pekçok projeyi o zamanki hoca ve akademisyen arkadaşlarımızla beraber hazırlamıştık. Ama geçmişte olduğu gibi Türk milletini seven, Türk milletine hiç karşılıksız hizmet etmek isteyen bu Türkçü insanlar, o günlerde de çeşitli şekillerde engellendiler. Ve hepimiz bir süre sonra istifamızı verip, üniversitelerimize dönmek zorunda kaldık.

TİKA'da danışmanlık yaptığımız sırada, 1992 senesinin sonlarına doğru Türkmenistan'ın başkenti Aşkabat'a bir fuar münasebetiyle gitme imkânı bulduk. Beraberimizde götürdüğümüz

kitap, dergi ve Türkiye'yi anlatan broşür ve filmlerle ülkemizin tanıtacaktık. Çeşitli kuruluşlar ve Diyanet İşleri Başkanlığının sağladığı başta Kur'an olmak üzere değişik kitapları Türkmenlere ücretsiz olarak dağıtıyorduk. Bulduğumuz yere sürekli insanlar geliyor, kitaplardan ve dergilerden alıp, gidiyorlardı. Bu insanlar arasında iki kişi dikkatimizi çekti. Yanımıza geliyorlar, biraz bekleyip sonra dönüyorlardı. Bu hareketi üç/dört defa tekrarladılar. İlk başta onları Kur'an almak için gelenlerden sandım. Kendilerini yanıma buyur ettim ve "Kur'an mı istiyorsunuz" diye sordum. "Yok, biz daha önce aldık. Ama bizler, size bir şey söylemek istiyoruz" diyorlardı. "Nedir" dedim. "Biz Türkiye'den gelen insanları ilk defa görüyoruz. Sovyetler zamanında Türkiye adını sadece haritalarda görebiliyorduk ve bize yalnızca en büyük Türk olarak Nazım Hikmetof'u anlattılar; dileğimiz sizleri konuk etmek" dediler. Hiç tereddütsüzce bu saf insanların isteğine olumlu cevap verdim. "Öyleyse biz sizi akşam buradan alırız" deyip, ayrıldılar. Yanımdakilerin bazıları çekindiklerinden, benimle gelemediler. Çünkü bütün eski Sovyet ülkelerinde olduğu gibi Türkmenistan'da da, bu ilk yıllarda güvenlik tam manasıyla sağlanamamıştı. Her ikisin adı da Sapar olan bu temiz Türkmenler akşam eski bir Jiguli marka arabayla gelip, beni ve üç Türkiyeliyi daha aldılar. Oturdukları yer Aşkabat'ın 40/50 km dışında, Kopet Dağlarına doğru bir kasaba idi. Birisinin güneş enerjisi mühendisi olduğunu öğrendiğimiz Saparlardan önce mühendis olanının evine konuk olduk. Evin içi ana/baba günü gibiydi. Salona dolmuş insanlar Türkiye'den gelenleri merak ediyorlar, ilgi ve heyecanla bizlere bakıyorlardı. Neleri var, neleri yok bir yer sofrası hazırlamışlardı. Bin yıl önce gittiğimiz topraklarda, bin yıl sonra yine hüznle kucaklaştık. Bizi öyle sıcak karşıladılar ki, o insanların Türk'e ve Türkiye'ye hasretini hala unutamıyorum. Türk milletinin ruhundaki bu kardeşlik duygusu öldürülemediği müddetçe, Turan ülküsünü kim söndürebilir? Soruyorum sizlere!

Yıl 1994, Ahmed Yesevi Türk/Kazak Üniversitesi yeni

kurulmuştu. Türkistan'da eğitime başlayacak olan bu üniversitenin ilk hocalarından biri olarak bu kez de Yesi'ye, yani Türkistan şehrine gitme imkanına sahip olduk. Burada şunu da belirtmek isteriz ki, Ruslar koskoca Türkistan'ı "Türkistan" adıyla küçücük bir kasabaya hapsetmeyi başarmışlardır. Oguz Han'ın yurdunda, Sır Derya boylarında olmak, bambaşka bir duyguydu. Hele şehrin girişine konulan, büyük Türk milliyetçisi Magcan Cumabayoglu'nun:

*"Türkistan eki dünya esigi goy
Türkistan her Türk'ün besigi goy".*

Mısraları insanı derinden etkiliyordu. Ama Türkistan garip bırakılmış, sırf Türk'ün beşiği olduğu için yatırım yapılmadığından, bir köy havasındaydı. Türkistan'ın yanında bulunan yaklaşık 30 km uzaklıktaki Kentav kasabası ise özellikle geliştirilmiş, tipik bir Sovyet yerleşimiydi. Türkistan da onun gölgesinde kalıyordu. Ne ısınma, ne aydınlanma, ne de su ihtiyacı yeterince karşılanmıyordu. Biz de bir eğitim yılı boyunca Kentav'da Karaçaylı bir Türkçü kardeşimizle beraber oturmuştuk. Yani yıllar sonra atalarının şu veya bu şekilde buralardan ayrılmak zorunda kaldığı ve bir parçalarının da hala oralarda yaşadığı Türkler olarak Türkistan'da idik. Kazakistan'da kaldığım bir yıl müddetince bütün Kazak Türklerinden yakınlık ve samimiyet gördüm. Türkiye'den giden bazı kişi ve gruplar her ne kadar onları aldatmış, suistimal etmişse de, onlar bana hep iyi davrandılar.

0 yıllarda Türkistan veya Yesi'de adeta her milletten buraya mecburen göçürülmüş insanlar vardı. Ahıska ve Karaçay Türkleri, Özbekler, Türkmenler, Tatarlar, Çeçenler, İnguşlar, Volga Almanları, Koreliler, Batum Rumları vs. ve onların efendisi Ruslar. Rusya burada öyle bir sistem kurmuştu ki, halkın ekserisi Kazak Türkü olmasına rağmen, şehrin yöneticisini bir azınlık olan Korelilerden yapmışlardı.

Bir gün postahanede telefon ederken, yanıımızdaki kulübede Azerbaycan Türkçesiyle bir gencin konuştuğunu gördük.

Konuşması bitince “kim olduğunu, buraya nasıl geldiğini” sorduk. Ahıskalı olduğunu, orada pekçok Ahıskalı bulunduğunu, istersek dedesiyle bizi tanıştıırabileceğini söyledi. Şu anda ismini unuttuğum genç, kararlaştırdığımız saatte bizi alarak kaldıkları mahalleye ve dedesinin evine götürdü. Gittiğimiz mekan gece/kondu tipinde, tamamen bir Anadolu köylüsünün evine benziyordu. İçeride bir sürü çocuk, erkek, kadın ve kız bizi ayakta karşıladılar. Evin en yaşlısı ise bir sedirde oturuyordu. Bizi getiren torun; “işte bu bizim Temürcan dedemiz” dedi. Temürcan Aga, “hoş geldiniz evlatlar” diye bizi karşıladı. 0 yaşlı ihtiyarın gözyaşlarıyla bize anlattıklarını yazmaya kalksam sayfalara sığmaz. 0 zamanlar daha çocukmuş ama her şeyi hatırlıyor. Nasıl bir gecede Rus ve Ermeni askerlerin onları ocaklarından kopararak, kamyonlara doldurulduklarını, yanlarına hiçbir şey alamadıklarını ve Kazakistan’a getirildiklerini anlattı. Eski Sovyet vatandaşlarından pasaportlarında Türk yazan sadece onlardı. Ve tek suçları Türk olmak, Türkiye sınırlarının bitişiğinde bulunmak idi. İnsanların üstüste, aç ve susuz, en tabi ihtiyaçlarını bile hayvan vagonlarının içinde gördüklerini, havasızlıktan hastalananları, ölen insanları tren yollarının kenarlarına nasıl attıklarını söylüyordu. İnsanlığın yüz karası Stalin’in uşakları ölülerini gömmelerine bile müsaade etmemişti. Hem ağlayan, hem de anlatan bu koca dede bizi de ağlattı. “Evlatlar, bizi unuttunuz. Bir zamanlar beraber yaşamıyor muyduk? Bizi ne zaman alacaksınız?” diye sordu. Diyemedik ki ona; “Temürcan Dede, bizim o kadar çok hainimiz var ki, siz buralarda daha çok eziyet çekersiniz. Bizde, size el uzatmaya çalışanları bir zamanlar vuruyorlardı, hapislere atıyorlardı, onları faşistlikle suçluyorlardı”. Ah, Temürcan Dede öldüysen, Allah rahmet eylesin. “Ak Toprakları” bir de sen görseydin. Doğduğun topraklara kavuşamadın belki. Seni ve beni ayıranlar; bir araya gelmemizi engelleyen, Türklerin içindeki ve dışındaki düşmanlar inşallah öbür dünyada cehennem ateşinde yanarlar.

1993 senesinde TİKA’da görev yaptığımız sırada, “Mogolistan ve Çevre Ülkelerdeki Türk Eserlerinin Koruma ve Restorasyonu” ile

alakalı bir de proje hazırlamıştık. Daha sonra bu proje uygulamaya geçti ve projeyi hazırlayanların dışında herkes Mogolistan'daki Türk anıtları bölgelerine yollandı. Nihayet yıllarca bir sonuç alınamayınca, devlet büyüklerimizin nasıl aklına geldiyse, bir kez de projeyi yapanları gönderelim demeleri üzerine, 2001 senesinde oluşturduğumuz bir ekiple, 10. asırdan önce tarihte kurulmuş bütün Türk sülalelerinin merkezi durumunda bulunan Orkun Havzasındaki Bilge Kagan ve Köl Tigin Anıt Mezarlıklarıyla, Tunyukuk Abidelerinin olduğu yere kazı çalışmalarını yürütmek için gitmiştik. İşte, 2001'de Türk basınında kasıtlı olarak pek yankı bulmayan, ancak bütün yabancı basının ve dünyanın çok yakından ilgilendiği Bilge Kagan'ın hazinelerini ortaya çıkardık. Ancak bu hadiseden sonra o zamanın yetkilileri tarafından, adeta "niye bunları buldunuz da başımıza bela ettiniz" havası estirildiğinden, biz de proje sorumluluğundan istifa edip; üniversitedeki görevimize döndük. 2002'de de gönderilen heyetten gerekli verim alınamayınca, yine tarafımıza "gel arkadaş bu işi tamamla" diye bir teklifte bulunuldu. Projenin babası durumunda olduğumuzdan reddedemedik. Devlet için küsmeye Türkçülerin hakkı yoktur, deyip; varlığımızın sebepleri olan Kök Türk atalarımızın huzuruna yine koşarak gittik.

Bu vesileyle, Türk Dünyasıyla alakalı burada bir hadiseyi daha anlatmak istiyoruz. 2003 senesinde Türkiye'den giden en az sayıdaki ilim heyetiyle, Mogolların katılımı neticesinde Orkun'daki çalışma grubu bir araya geldi. Bu çalışmalarda ilim heyeti arasındaki irtibatı sağlamak amacıyla, ilgililer tarafından Türkçe/Mogolca bilen tercümanlar tutulmuştu. Bunlardan birisi de, Mogolistan'da yaşayan ve Mogolistan'ın en büyük azınlık halklarından olan bir Kazak Türkü Er-bolat idi. Ben, ona hep "Sahte Kazak" derdim, ama bunu ona takılmak için söylediğimi bilirdi. Birlikte olduğumuz arkadaşlara bir keresinde "Hoca'nın bu sözünü bile seviyorum ve özleyeceğim" demiş olmasını da unutamıyorum. Bolatgil, Mogolistan'ın batısında, Kazak Türklerinin en yoğun bulunduğu ve Mogolistan/Kazakistan sınırındaki Bayan-ülgey vilayetindendiler. Bolat'ın babası bir asker imiş. Ailenin en

büyük erkek çocuğu olan Er-bolat, 22 yaşındaydı ve babası birkaç sene önce ölmüştü. Babaları onları bir asker gibi yetiştirmişti. Bana onun nasıl sert mizaçlı birisi olduğunu anlatırdı. Bolat, Ulan-batar'daki devlet üniversitesinin İstatistik Bölümünü bitirmiş, ama her Kazak Türkü gibi, Mogolistan'da Kazak Türkleri ikinci sınıf vatandaş olarak görüldüğünden bir işe yerleşememişti. Türkiye'den aldığı, daha doğrusu TİKA'nın tercümanlık ücretiyle ailesine bakmaya çalışıyordu.

Bolat ile sohbetlerimiz sırasında bana şöyle bir olay anlattı. Üniversiteyi bitirdikten sonra iş bulamamış. Ulan-batar'daki barlarda çalışmaya niyetlenmiş. Bazan Bayan-ülgey'deki dul anasının yanına gidiyormuş. Bolat durumu anasına açmış. Kadıncağız, oğluna, “sakın kötü yerlerde çalışma, Ulan-batar'daki Türklerin yanına git, onlar sana iş bulur” demiş. Bu olay bana yıllar evvel, gençken okuduğum Alper Aksoy'un “Kutlu Töre” romanını hatırlatmıştı. Hepinizin bildiği gibi II. Dünya Savaşı senelerinde İran'a ve Kafkasya'ya hakim olmak için Almanlarla, İngilizlerin bir mücadeleleri söz konusudur. Türkiye savaşa iştirak etmediğinden Almanya, Türk topraklarını kullanamaz; ama Kafkasya yoluyla Rusya'yı kısıp almak düşüncesindedir. Bu yüzden İran'da Alman ve İngiliz casusları cirit atar. İngiliz askerleri önünden kaçan iki tane Alman ajanı, İran'ın Elburuz yaylalarında dolaşan Kaşkay Türklerinin yanına sığınır. İran hükümeti ve İngiltere bunları Kaşkay Türklerinden isterler. Fakat o sırada aşiretin liderlerinden olan genç Hüsrev Han, “bize sığınanları ölüm pahasına da olsa teslim etmeyiz” diye, cevap verir. Durum oldukça karışır. İngilizler ve Farslar, Kaşkayları toptan yok etmek için üzerlerine bir hava harekatı planlarlar. Bu arada meseleyi Türkiye'de öğrenir ve İran'daki Türk elçiyle, askeri ateşe devreye girer. Hüsrev Han'a, “bunlar teslim edilmediği takdirde katliama maruz kalacakları” söylenir. O zaman bu genç bey de, meseleyi aşiretin en büyüğü olan anasına danışması gerektiğini bildirir ve Tahran'dan Kaşkay bölgesine gider. Bu bilge Türk kadınının cevabı da çok ilginçtir: Hüsrev Han'a; “Türk Paşası ne derse, onu yap” talimatını verir. İşte

yukarıdaki hatıralarda da görüleceği üzere Türkiye ve Türk sevgisi, Türkiye dışındaki Türklerde asla silinmeyecek bir duygudur. Yeterki Türkiye'yi idare edenler bunun farkına varabilsinler.

2006 senesinde, üç günlüğüne bir Suriye seyahatimiz oldu. 19 Mayıs tatilinden de yararlanarak, Suriye'nin önemli tarihi yerlerini görme imkânını yakaladık. Hama, Humus, Şam gibi şehirlerde dolandıktan sonra dönüşte Halep'e uğradık. Kafiledekilerin bazıları alış-veriş yapmak amacıyla ayrıldılar. Ben ve diğer bir tarihçi arkadaşım da Halep'in tarihi mekânlarını gezmek istedik ve yola çıktık. Biz birbirimizle konuşarak, yürürken; biraz sonra arkamızdan 18-20 yaşlarında bir gencin bizi takip ettiğinin farkına vardık. Epey peşimizden geldi. Kendi kendimize, "herhalde Suriye gizli servisi arkamıza bu adamı taktı" diye yorum yapıyorduk. Yorulup, Halep'teki bir parkın içine girdiğimizde, genç adam yanımıza yaklaştı ve Türkçe ilk sözü "amca siz Türk müsünüz" oldu. Dikkatinizi çekiyorum; çoğumuzun unuttuğu, söylemeyi bile kabalık olarak gördüğü, bir büyüğe, bir yakına, bir akrabaya, aynı kandan bir kişiye hitap için kullanılan, değişik coğrafyalarda amca, emmi, amuca vs. gibi söylenen bir terimle "amca siz Türk müsünüz" diyordu. Gayet açık ve saf bir Türkçeyle konuşuyordu. Biz de "evet Türk'üz, sen kimsin" dedik. "Benim adım Mustafa, ben Türkmen'im, Halep Türklerindim. Buranın çoğu Türk'tür. Ama biz şehrin merkezinde değil kenar mahallerinde otururuz. İşten çıkmıştım, sizin Türkçe konuştuğunuzu duydum. Ama cesaret edip yanınıza sokulamadım. Beni terslersiniz, kızarsınız diye korktum. Sonra sizinle konuşmaya karar verdim" şeklinde cevapladı. "Biz de Türk'üz oğlum. Türkmen'iz. Sana niye kızalım. Biz akrabayız, Mustafa" deyince, bir sevinç oldu. Elindeki yeni aldığı cep telefonunu hemen oraya, oturağın üzerine bırakıp, "ben size dondurma alacağım, sakın bir yere gitmeyin, geliyorum" diyerek, koşarak uzaklaştı. Hiç tanımadığı adamların yanına onun için çok pahalı olan bir eşyasını bırakıp giden, ancak böyle bir saf Türk olur. Mustafa biraz sonra elinde iki külah dondurmayla geldi ve anlatmaya başladı. Kaç kardeş

olduklarını, ne iş yaptığını filan. Babası bir kere Gaziantep'e gitmiş, ama kendisi Türkiye'yi hiç görmemiş. "Biz burada Türk televizyonlarını seyrediyoruz (ne yazık), ama ben Türkiye'yi çok görmek istiyorum, amca" diyordu. Ben ve arkadaşım adreslerimizi verdik, Türkiye'ye gelirse kendisini gezdireceğimizi söyledik ve bu garip Türkmen'le Halep şehrini biraz dolaştık. Buruk bir şekilde vedalaşırken kardeşlerine bir şeyler alması için 3-5 kuruş eline bir şeyler tutuşturmak istediğimiz de; "amca ben sizi para veresiniz diye gezdirmedim ki, ben siz Türk'sünüz diye yanınıza geldim" diyerek, bizi ağılattı.

İşte Türkler, birbirlerinden ayrı da olsa, aralarındaki bu manevi bağ olduğu müddetçe Turan'dan ümidimizi kesmeyeceğiz. Türk birliği birgün yeniden gerçekleşecek. Son olarak şunu belirtmek istiyorum; Türkiye içindeki ve dışındaki Türklerde mevcut olan "kutlu Türk" düşüncesini bilerek ya da bilmeyerek kim yıkarsa; ister resmi, ister sivil bunlar birer alçak ve vatan hainidir. Bu böyle biline!

Prof. Dr. Saadettin Yağmur GÖMEÇ.

"Türkçülüğün Millet Boyutu veya Bir Başka Türk Dünyası",
Türkiz, 1/6, Ankara 2010. Edebi makalalar